

แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ
Development Guidelines for School Administrator's Roles in The
King's Phumibol Science to The Philosophy of Sufficiency Economy
in Office of Institute of Vocational Education Northern Region

โสภา อำนวยรัตน์^{1*}
Sopa Umnuayrat^{1*}

¹วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, u_sopa@yahoo.com
(University of Phayao)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 439 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 3) เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารฯ ผู้วิจัยนำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาวิเคราะห์และสร้างแนวทางพัฒนา 4) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบประเมินโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษารoles บทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณ 2) ผลการศึกษาและสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารฯ ประกอบด้วย 4 ด้าน 32 แนวทาง 3) ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารฯ ในภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหาร ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) To study the roles of administrators in the King's Phumibol science to the philosophy of sufficiency economy in office, the sample group was 439 administrator and teacher, the instruments were questionnaire. 2) To development guidelines administrators' roles, the key informant was 5 specialists, the instruments were semi-structured interview. 3) To creation the development guidelines administrators' roles, the researcher analysis result in phase 1, phase 2 and creation the development guidelines. 4) To evaluation the development guidelines administrators' roles, the key informant was 15 specialists, the instruments were assessment form. Data analyses form questionnaire and assessment form were mean and standard deviation. The research findings

showed that: 1) The overall of the roles of administrators in the King's Phumibol science to the philosophy of sufficiency economy in office was at a high level. Considering each aspect orders of academic administration was at a highest level, followed by general administration management, human resource management and budget management. 2) The result of creation the development guidelines administrators' roles is appropriate with 4 sides and 32 guidelines. 3) The result of evaluation the development guidelines administrators' roles has high level suitability, feasibility and utility.

KEYWORDS: The school administrators' roles, King Phumibol Science, Philosophy of Sufficiency Economy

**Corresponding author, E-mail: u_sopa@yahoo.com*

Received: 20 February 2020 / Revised: 17 March 2020 / Accepted: 14 April 2020 / Published online: 30 April 2020

บทนำ

ศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางการพัฒนาของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่มีความลุ่มลึก รอบด้าน มองการณ์ไกล และเน้นความยั่งยืนมาช้านานก่อนที่จะประกาศโลกจะตื่นตัวในเรื่องนี้ เป็นแนวทางการพัฒนาที่มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยทุกหมู่เหล่า องค์ประกอบของศาสตร์พระราชา คือ การศึกษาและสุขภาพ การเพิ่มผลผลิต การผลิต การค้นคว้าวิจัย การบริหารความเสี่ยง การอนุรักษ์ธรรมชาติ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ละองค์ประกอบล้วนมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คนโดยเฉพาะคนจนและผู้ยากไร้ นอกจากนี้ยังเป็นศาสตร์ที่ครอบคลุมถึงเรื่องเอกลักษณ์ของคนไทย เช่น การอ่อนน้อมถ่อมตน การเป็นสุภาพชน ความขยัน ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นคุณความงามของคนไทยที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา ถ้าทุกคนปฏิบัติตามศาสตร์ของพระราชาแล้วก็จะเป็ผลเมืองที่มีคุณภาพและทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะการน้อมนำศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมเกิดความสุขและยั่งยืน โดยเชื่อว่าหากนำปรัชญาดังกล่าวมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ก็จะสามารถเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชาติให้รอดพ้นจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ และนำพาประเทศชาติไปสู่ความมั่นคงและความมั่งคั่งได้ (เดชา ปุณณุปาล, 2560) หลักการดังกล่าวนี้มีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของคนมาตั้งแต่เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบันคือ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 รวมถึงนโยบายและแผนโดยเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาคน สังคม ประเทศมีความสมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน นำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นศาสตร์พระราชาที่ครอบคลุมศาสตร์ทั้งปวง โดยเฉพาะศาสตร์ด้านการบริหารสามารถนำองค์ความรู้ของศาสตร์พระราชาไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง กรอบแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทาง โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย และการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นด้วย “สติ ปัญญาและความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา และสามารถดำรง

อยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สมบัติ นพรัก, 2561) การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ขึ้นได้ถูกขับเคลื่อนในการบริหารให้กับทุกองค์กรแล้วแต่ความเหมาะสมและบริบทองค์กรทางการศึกษาก็เป็นอีกหนึ่งองค์กรที่ได้รับสนองนโยบายเข้าสู่การปฏิบัติในทุกระดับเพื่อผลักดันเข้าสู่การพัฒนาเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญเพื่อการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยที่เยาวชนนั้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการปลูกฝังจากครอบครัวมาเป็นพื้นฐานอย่างไม่เป็นทางการมากนัก แต่เมื่อเยาวชนเข้าสู่ระบบการศึกษาได้มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบจากตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคมด้วยการอบรมสั่งสอนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยครูทำหน้าที่อย่างสำคัญในการพัฒนาเยาวชนได้ฝึกปฏิบัติจนเป็นนิสัย เพราะหากครูได้ทำหน้าที่โดยสมบูรณ์จะช่วยเยาวชนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะสอดคล้องกับความต้องการของสังคมภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถพัฒนาได้ทั้งด้านความรู้ความคิดจิตใจ และพฤติกรรมที่ดี เป็นที่ต้องการของสังคม มีความพอเพียงในจิตใจ มีแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและพอประมาณ (สมใจ สิกขวัฒน์ และคณะ, 2557)

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบของงานหลาย ๆ งานที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะเป็นการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาออกมาเป็นองค์รวม มีการศึกษาพบว่าการบริหารงานในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จให้ตอบสนองต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการนำหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยการบริหารนั้นต้องยึดหลักการให้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและยึดหลักธรรมาภิบาล สถาบันการอาชีวศึกษาถือเป็นหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กระทรวงศึกษาธิการภารกิจหลักในการจัดการอาชีวศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่ในการบ่มเพาะเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัดกระจายทั่วประเทศ ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิด ปลูกฝังการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีสมรรถนะอาชีพเทียบเท่ามาตรฐานที่กำหนด โดยการปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น สถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา จึงมีนโยบายในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างยั่งยืนโดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็ง ดังนั้น “ผู้บริหารสถานศึกษา” จึงถือว่าเป็นกลไกสำคัญ และเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จและขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของสถานศึกษาแล้วผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นจุดเชื่อมของนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับครูและนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแน่นอนว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีนโยบายและทิศทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญที่ช่วยให้บุคลากรในสถานศึกษามีการเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาศักยภาพผู้เรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรและประเทศให้มีความก้าวหน้าสืบไป (ศูนย์พัฒนา ส่งเสริม ประสานงานกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560)

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนามาตรฐานการบริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการบริหารสถานศึกษาในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นเพื่อให้บรรลุกับวิสัยทัศน์

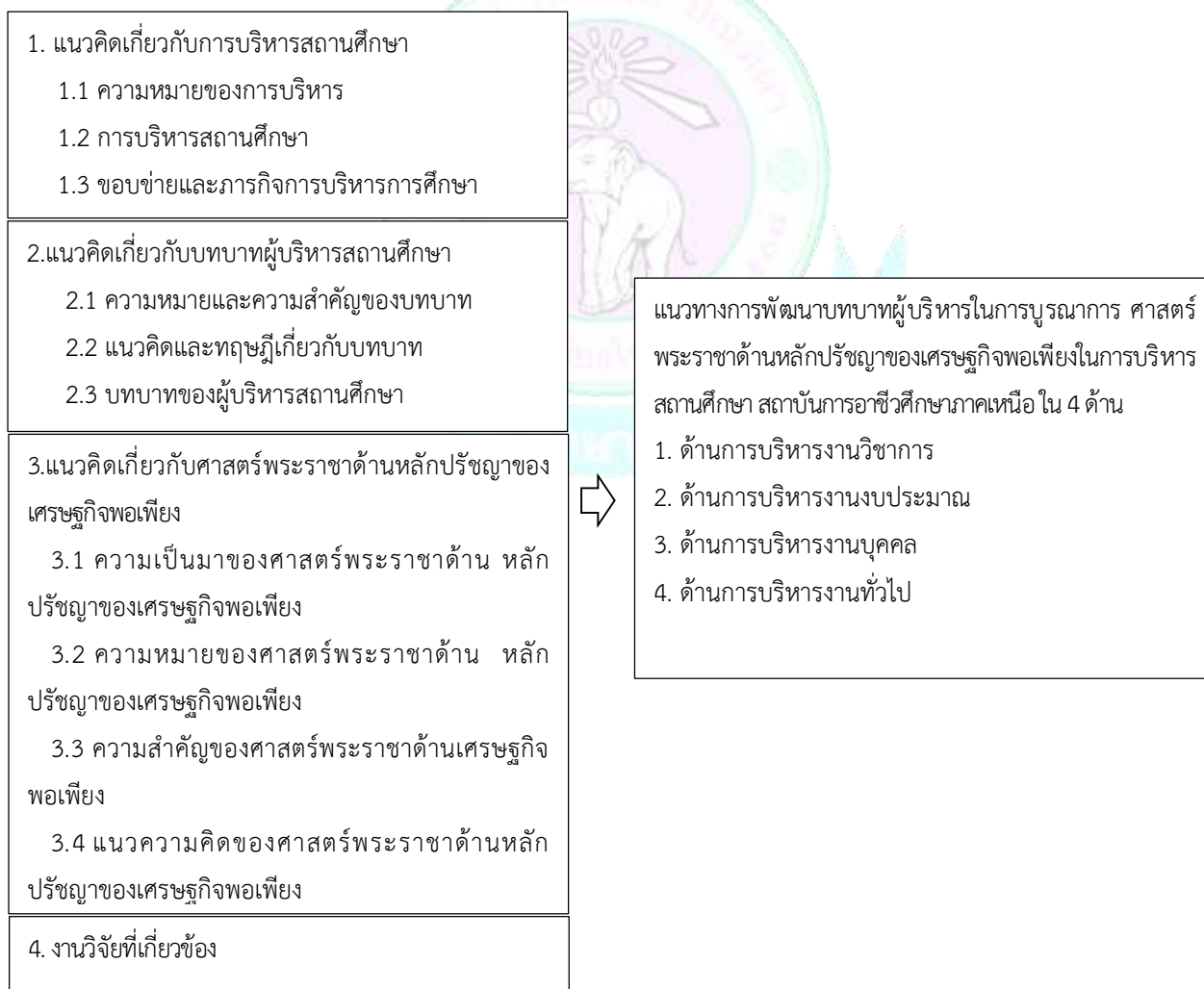
ของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ
3. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ
4. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลการวิจัยทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารและแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

2. ผลการวิจัยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ หรือภูมิภาคอื่นๆ และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำแนวทางไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ครอบคลุมพื้นที่ 16 จังหวัดภาคเหนือ ประกอบด้วย สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 1 สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3 และสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 4 จำนวน 4 สถาบัน 30 สถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 142 คน ข้าราชการครู จำนวน 2,373 คน รวมทั้งสิ้น 2,515 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 108 คน ข้าราชการครู จำนวน 331 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 439 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ (Rating Scale) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความตรงตามเนื้อหา รวมถึงการใช้ภาษา ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่า จากข้อคำถามทั้งหมดผ่านเกณฑ์ 0.50 ขึ้นไปทุกข้อ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 แสดงว่าข้อคำถามสามารถนำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามได้ทุกข้อ จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบการบรรยาย กำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีบทบาทปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีบทบาทปัจจุบันอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีบทบาทปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีบทบาทปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีบทบาทปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาบทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลแล้วนำผลการสัมภาษณ์ ทั้ง 4 ด้าน มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทำการสรุป เรียบเรียงเนื้อหา ภาษาและความถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

ผู้วิจัยดำเนินการนำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาวิเคราะห์ สรุปประเด็นที่มีความคล้ายคลึงกัน และสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 ท่าน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษาและการวิจัยและประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ (Rating Scale) ประเมินเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน 32 แนวทาง คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 10 แนวทาง 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 7 แนวทาง 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 7 แนวทาง และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป 8 แนวทาง

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบการบรรยาย กำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553). ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์การตัดสินว่าแนวทางแต่ละข้อมีความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้เพียงใดนั้น ผลการประเมินจะต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 ทั้ง 3 ด้าน จึงจะถือว่าสามารถนำไปใช้ได้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

จากการศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ โดยการสอบถามข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ใน 4 ด้าน ผลการวิจัย ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ โดยภาพรวม

บทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา	n = 439		ระดับ บทบาทปัจจุบัน
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.58	0.53	มากที่สุด
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.45	0.44	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.47	0.51	มาก
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.48	0.55	มาก
รวมเฉลี่ย	4.50	0.51	มาก

จากตาราง 1 พบว่า บทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D.= 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบทบาทของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X}$ = 4.58, S.D.= 0.53) และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X}$ = 4.48, S.D.= 0.55) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X}$ = 4.47, S.D.= 0.51) และด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.= 0.44) ตามลำดับ

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจาก ผู้มีความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาบทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ประเด็นการสัมภาษณ์จากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 บทบาทปัจจุบันของผู้บริหาร

ในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ แนวทางการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารควรมีการขับเคลื่อนผ่านห้องเรียนและการขับเคลื่อนผ่านฐานการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนโดยเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ต้องปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหาให้มีการผสมผสานกันระหว่างความรู้และประสบการณ์ การพัฒนาครูให้มีความสามารถในการให้คำแนะนำและจัดประสบการณ์ทักษะทางวิชาชีพให้นักเรียนด้วยความมีเหตุผล มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน มีการมอบหมายให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียนและวิทยากรภายนอก จัดสภาพแวดล้อมฐานการเรียนรู้ให้เหมาะสม เลือกนักเรียนแกนนำที่มีความสนใจและอยู่ในวัยที่สามารถดำเนินการได้ เมื่อนักเรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้จะทำให้เกิดกระบวนการทำงานแบบกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหาหะหว่างเรียนมีการช่วยกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหา นักเรียนเห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวันอย่างยั่งยืน

2. ด้านการบริหารงานทั่วไป แนวทางการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารควรมีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบปรับปรุงดูแลรักษาอาคารสถานที่และจัดการสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้อย่างเหมาะสมให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยมีการจัดทำแผนงาน/โครงการงบประมาณและจัดผู้รับผิดชอบในการปรับใช้อาคารสถานที่สภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดตั้งศูนย์รวมข้อมูลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา จัดทำแผนผังแสดงแหล่งเรียนรู้/ฐานกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดให้ชุมชนหรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล แนวทางการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนครูทุกคนในการพัฒนาการศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเข้ารับฟังการบรรยายที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานภายนอกทั้งผู้บริหารและครูแกนนำ และให้นำไปสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดอุปนิสัยพอเพียง สามารถถ่ายทอดและเป็นแบบอย่างในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเพื่อนครูทุกคนทุกระดับของสถานศึกษา และสามารถขยายผลสู่ชุมชนและหน่วยงานองค์กรภายนอก

4. ด้านการบริหารงบประมาณ แนวทางการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารควรมีการระดมทุนจากชุมชนองค์กรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการวางแผนและจัดการงบประมาณอย่างรอบคอบโดยพิจารณาจัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงหลักความมีเหตุผล ความสำคัญของงานและความจำเป็น มีการกำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานทุกขั้นตอน มีการตรวจสอบให้ความเห็นชอบในการอนุมัติงบประมาณ สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ตามแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา และสามารถเป็นแบบอย่างให้กับผู้ที่มาศึกษาดูงานได้เรียนรู้การบริหารงบประมาณอย่างพอเพียงและคุ้มค่า

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

จากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ สรุปประเด็นที่มีความคล้ายคลึงกันและสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน 32 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงาน

วิชาการ 10 แนวทาง 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 7 แนวทาง 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 7 แนวทาง และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป 8 แนวทาง โดยมีรายละเอียด

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 10 แนวทาง ดังนี้

1) วางแผนการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยขับเคลื่อนผ่านห้องเรียนและฐานการเรียนรู้และให้คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 2) ส่งเสริมการวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งการลงมือปฏิบัติโดยเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ทั้งนี้ต้องปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหาให้มีการผสมผสานกันระหว่างความรู้และประสบการณ์ 3) ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ สามารถให้คำแนะนำและจัดประสบการณ์ทักษะทางวิชาชีพให้นักเรียนด้วยความมีเหตุผล มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน 4) จัดการอบรมด้านการจัดทำสื่อการเรียนรู้อย่างครบถ้วนเหมาะสมในสถานศึกษา 5) มอบหมายให้ครูจัดการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียนและวิทยากรภายนอก มีการจัดหาวิทยากรหรือปราชญ์ชาวบ้านในการให้ความรู้ จัดสภาพแวดล้อมฐานการเรียนรู้ให้เหมาะสม เลือกนักเรียนแกนนำที่มีความสนใจและอยู่ในวัยที่สามารถดำเนินการได้ เมื่อนักเรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้จะทำให้ นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน 6) มีการนิเทศภายในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับทุกกลุ่มสาระโดย นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนกระบวนการ 7) ส่งเสริมครูในการพัฒนาความรู้ในด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครูให้เกิดคุณภาพมาตรฐานและยึดหลักคุณธรรม 8) สนับสนุนการฝึกอบรมพัฒนาครูทั้งภายในและเพิ่มพูนภายนอกสถานศึกษาเพื่อความรู้ด้านวิชาการและการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 9) สนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรไปอบรมกับหน่วยงานภายนอกที่ทันสมัยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อจะกลับมาถ่ายทอดให้กับบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา และ 10) จัดสรรงบประมาณในการบริหารงานวิชาการอย่างมีระบบแบบแผน มีการจัดหา จัดเก็บ ดูแลวัสดุอุปกรณ์การเรียน โดยยึดหลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรมในการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้งานวิชาการเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย 7 แนวทาง ดังนี้

1) วางแผนการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาอย่างรอบคอบ โดยพิจารณาจัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงหลักความมีเหตุผล จากความสำคัญและความจำเป็นของงาน 2) มีส่วนร่วมกับบุคลากรในการประชุมวางแผนเพื่อหาแนวทางในการระดมทรัพยากรในการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา 3) มีส่วนร่วมกับบุคลากรในการประชุมวางแผนเพื่อหาแนวทางในการระดมทรัพยากรในการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา 4) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการงบประมาณและกำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานที่มีความเหมาะสมทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ 5) จัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและผลที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว และมีการตรวจสอบให้ความเห็นชอบในการอนุมัติงบประมาณทุกขั้นตอนอย่างรอบคอบตามแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา 6) ส่งเสริมการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาด้านงบประมาณและสามารถเป็นแบบอย่างให้กับผู้ที่มาศึกษาดูงานได้เรียนรู้การบริหารงบประมาณอย่างพอเพียงและคุ้มค่า และ 7) มีการประชุมเพื่อรายงานผลการดำเนินการบริหารจัดการงบประมาณ การระดมทรัพยากร การใช้งบประมาณ ให้แก่บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า โปร่งใสและร่วมกันตรวจสอบได้

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 7 แนวทาง ดังนี้

1) จัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้ อบรม ศึกษาดูงานเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสม่ำเสมอเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพ 3) สนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรไปพัฒนาวิชาชีพโดยยึดหลักความมีประโยชน์และสามารถกลับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้และสร้างองค์ความรู้ร่วมกันในสถานศึกษา 4) ส่งเสริมครูให้นำความรู้ไปสอดแทรกกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดอุปนิสัยพอเพียง สามารถถ่ายทอดและเป็นแบบอย่างในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเพื่อนครูทุกคนทุกระดับของสถานศึกษาและสามารถขยายผลสู่ชุมชนและหน่วยงานองค์กรภายนอก 5) จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา 6) ติดตามประเมินผลการพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 7) มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ทุกคนได้รับทราบร่วมกันและนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย 8 แนวทาง ดังนี้

1) กำหนดนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี 2) มอบหมายผู้รับผิดชอบปรับปรุงดูแลรักษาอาคารสถานที่และจัดการสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการงบประมาณให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) จัดตั้งศูนย์รวมข้อมูลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา 4) จัดให้ผู้ปกครองและชุมชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในด้านงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน 5) ติดตามประเมินและรายงานผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดูแลซ่อมแซมและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีความสะอาดและร่มรื่นอย่างสม่ำเสมอ 7) จัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดทำแผนผังแสดงแหล่งเรียนรู้/ฐานกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีสถานที่ให้บริการชุมชนหรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์และบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และ 8) สนับสนุนและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

จากผลการสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยนำไปประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัย ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ในภาพรวม

แนวทางพัฒนา	ความเหมาะสม (n = 15)			ความเป็นไปได้ (n = 15)			ความเป็นประโยชน์ (n = 15)			ผลการประเมิน
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล	
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.26	0.77	มาก	3.89	0.88	มาก	4.41	0.69	มาก	ผ่าน
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.04	0.55	มาก	3.72	0.71	มาก	4.21	0.67	มาก	ผ่าน
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.02	0.66	มาก	3.72	0.73	มาก	4.07	0.61	มาก	ผ่าน
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.07	0.85	มาก	3.80	0.82	มาก	4.11	0.69	มาก	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.10	0.71	มาก	3.79	0.79	มาก	4.20	0.67	มาก	ผ่าน

จากตาราง 2 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.71) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.79) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.67) ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้านและทุกข้อ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยการประเมินสูงสุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยการประเมินต่ำสุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานบุคคล

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยการประเมินสูงสุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยการประเมินน้อยที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานบุคคล จึงมีประเด็นน่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผล ใน 2 ด้านนี้ ดังนี้

1. ข้อค้นพบจากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ในด้านการบริหารวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ในภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารได้มีการวางแผนการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและได้ขับเคลื่อนผ่านห้องเรียน มีการส่งเสริมการวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งการลงมือปฏิบัติโดยเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพโดยให้สอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนา หลวงกลาง และคณะ (2558) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินการได้ใน 2 ส่วน คือ การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ

และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังหลักคิดต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความพอเพียงของตนเองและครอบครัวได้และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์ (2557) ที่ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบริหารวิชาการ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการนำคุณธรรมนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น ซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ ขยัน อดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนได้จัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย ส่งเสริมสนับสนุนการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์และการผลิตสื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

2. ข้อค้นพบจากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ในด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แต่ในภาพรวมยังมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา ติดตามประเมินผลการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ทุกคนได้รับทราบร่วมกันและนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพต่อไปยังน้อยเกินไป ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาแนวทางการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการบริหารงานบุคคลนี้ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มารศรี ศักดา (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษายังมีบทบาทไม่มากเท่าที่ควรในการส่งเสริม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ รัตนา หลวงกลาง และคณะ (2558) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการนำแนวพระราชดำริสรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในสถานศึกษา ควรเริ่มต้นด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจนเป็นอันดับแรก เริ่มจากภายในไปสู่ภายนอก เริ่มจากตนเองไปสู่ผู้อื่น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธา ความพึงพอใจ ความเต็มใจในการนำสิ่งที่ตนเองมีความเชื่อและศรัทธาว่าสิ่งที่ดีนำไปปฏิบัติแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อตนเอง คือ ต้องให้เข้าใจ เข้าถึง ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และความร่วมมือในการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารควรพัฒนาบทบาทในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานด้านงบประมาณให้มากขึ้น

2. ผลการศึกษาและประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้บริหารควรนำแนวทางการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นเพื่อให้บรรลุกับวิสัยทัศน์ของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทุกแห่งในประเทศไทยเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไปในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ทำให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลงด้วยดี ทำให้เกิดผลงานวิจัยที่เป็นรูปธรรม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เดชา ปุณณุปาล. (2560). 9 ตามรอยบาท ศาสตร์พระราชา. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 22, 13-20.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยา.
- มารศรี ศักดา. (2557). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- รัตนา หลวงกลาง และคณะ. (2558). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9, 589-600.
- ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์. (2557). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ กศม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศูนย์พัฒนา ส่งเสริม ประสานงานกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). *สถานศึกษาพอเพียง*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://pdo.vec.go.th/>.
- สมใจ สิกขวัฒน์และคณะ. (2557). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 1 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สมบัติ นพรัก. (2561). *ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาศาสตร์การบริหาร*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.